

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

The Relationship Between Academic Administration and Being Professional Learning Community of Srisamrong's Small Schools Sahawitayakate 4

ชาญวิทย์ ฉัตรทอง¹, จันทรัตน์ ภคมาศ², สมหญิง จันทฤทธิ์³
Chanwit Chatthong¹, Jantharat Pakamas², Somying Chuntaruthai³
Corresponding Author E-mail: Popzasrru@gmail.com

Received: 2021-09-09; Revised: 2022-03-25; Accepted: 2022-03-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด สทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง 2) ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง จำนวน 178 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 124 คน และใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ วิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้, โรงเรียนขนาดเล็ก

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

² Student in Master of Education Degree, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

⁴ Advisor, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

⁶ Advisor, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the academic administration of Srisamrong's small schools Sahawitayakate 4. 2) to examine the professional learning community of small schools in Srisamrong Sahawitayakate 4. and 3) to investigate the relationship between academic administration and the professional learning community of small schools in Srisamrong Sahawitayakate 4. This study was based on a survey. The population were the educational personnel of small schools in Srisamrong Sahawitayakate 4, totaling 178 people. By using Krejcie and Morgan's sample size determination table, the researcher selected a sample size of 124 people. The research procedure consisted of 4 stages, which were: (1) examining documents, concepts, theories, and studies related (2) constructing research instruments. (3) collecting data and (4) analyzing collected data. The instrument used for collecting the data was a 5-level scale questionnaire. The statistics used for analyzing the collected data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson Correlation Coefficient.

The result of the research found that:

1) the academic administration of small schools in Srisamrong Sahawitayakate 4 was performed at the highest level. After item analysis, it was found that each aspect of academic administration was performed at the highest level. 2) the professional learning community of the small schools under Srisamrong Sahawitayakate 4 was at the highest level. After item analysis, it was found that each aspect of the professional learning community was performed at its highest level. and 3) the school's academic administration positively correlated with small schools' professional learning communities at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Academic Administration, Professional Learning Community, Small Schools

บทนำ

การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการบริหารการศึกษาทุกระดับเพราะเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่มีส่วนในการผลักดันกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบ ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการนั้นจะชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงาน การบริหารวิชาการจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้ทันต่อสถานการณ์และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายให้ “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)” เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาครูทั้งระบบ ซึ่งแนวคิดเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นนโยบายสำคัญที่ภาครัฐส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ด้วยมีผลการวิจัยตัวอย่างความสำเร็จ ตลอดจนความเชื่อบนพื้นฐานที่รองรับและชี้ชัดว่า กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานใหม่ของกลุ่มครู ที่สามารถช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำงาน แต่เพิ่มพลังการทำงานแบบทีมให้เข้มแข็ง เป้าหมายสำคัญก็คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนของเราทุกคน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การคิดค้น สร้างสรรค์ พัฒนานวัตกรรมใหม่สำหรับผู้เรียน และเรียนรู้บทเรียนความสำเร็จจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ที่ปฏิบัติจริงในบริบทที่มีความแตกต่างกัน สามารถที่จะนำประสบการณ์เหล่านั้นไปปรับใช้ให้เหมาะกับตนเองเพื่อจัดการเรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ จนเกิดทักษะการเรียนรู้นำไปถ่ายทอดให้ผู้เรียน เพื่อนครู เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ตามความถนัดและตามความสนใจ กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงมีความสำคัญต่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพของครูให้มีความเข้มแข็งและก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่บนฐานความร่วมมืออย่างแท้จริง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีเป้าหมายอย่างชัดเจนในแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับสถานศึกษา โดยการควบคุมดูแลและสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การจะทำให้ระบบการศึกษาบรรลุเป้าหมายต้องอาศัยวิธีการบริหารที่ทันสมัยทันเหตุการณ์สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยถือว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นการตอบสนองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย เป็นรูปแบบของระบบที่มุ่งสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบ มุ่งการเปลี่ยนแปลง เป็นยุคที่ความรู้มีการเปลี่ยนแปลง ถ่ายโอน และเชื่อมโยงทั่วถึงกันอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนจำเป็นต้องระดมสรรพกำลัง ความสามารถร่วมกันของคนในองค์กรเพื่อปรับเปลี่ยน ปรับตัว พัฒนาคุณภาพให้ทันและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต และการเรียนรู้ของนักเรียนรวมถึงครูในองค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นสิ่งต้องดำเนินไปด้วยกันอย่างสอดคล้อง ส่งผลดีต่อกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการทำงานเป็นทีมที่เกิดจากร่วมมือกันของครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารการศึกษา ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้อย่างชัดเจน ครูสามารถนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นี้นำมาใช้เพื่อศึกษาเรื่องที่ตนเองสนใจ หรือ เพื่อศึกษาหาทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ตนเองพบ หรือ เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของตนได้ตลอดไปอย่างยั่งยืน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กอาจมีความสัมพันธ์ของการบริหารงานและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่แตกต่างจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อ การวิจัย และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอาจมีข้อจำกัด เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนน้อย ความสัมพันธ์ของการบริหารงานวิชาการและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนขนาดเล็กอาจจะมีข้อจำกัดในการขับเคลื่อนกระบวนการ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นในการบริหารงานวิชาการและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง เพื่อที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้มาพัฒนาการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง และโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง
2. เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาจะต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาซึ่งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน สื่อ ตารางสอน แบบเรียน การวัดผล ประเมินผล และการสอนต่าง ๆ ที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจในการบริหารงานวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เน้นงานด้านวิชาการโดยกำหนดให้เป็นงานหลักของโรงเรียน มาตรฐานหรือคุณภาพทางการศึกษาสามารถพิจารณาได้จากข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการ (ภารดี อนันต์นาวิ. 2551: 280 - 281)

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 22) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภท ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic affairs dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 1) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมอยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผล
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน
12. การส่งเสริมคุณธรรมให้มีความเข้มแข็งในวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ความรู้ นวัตกรรม และเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เกิดเป็นวัฒนธรรมหรือ ชุมชนของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดพลังในการเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครู โดย PLC มีองค์ประกอบสำคัญคือ เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือปัญหาเดียวกันมีการ บูรณาการการทำงานเข้าด้วยกัน แบบร่วมมือร่วมใจ และมีสำนึกร่วมรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันจะต้องมีผู้นำซึ่งอาจจะเป็นผู้บริหารหรือครูที่มีประสบการณ์ เป็นผู้ใช้คำถามนำให้ผู้ร่วมวงทุกคนมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการพูดคุยนั้น พูดถึงผู้เรียนเป็นหลัก มีการสร้างบรรยากาศ เสริมพลังบวกให้กับครูไม่รู้สึกโดดเดี่ยว มีกลยุธยมิตรในวิชาชีพ ปฏิบัติจนกลายเป็นวัฒนธรรมของการทำงาน ครูผู้สอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น

การเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลในด้านการคิด ความรู้ ทักษะ อุปนิสัย และหรือการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของตนในด้านองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกิจวัตร และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับ

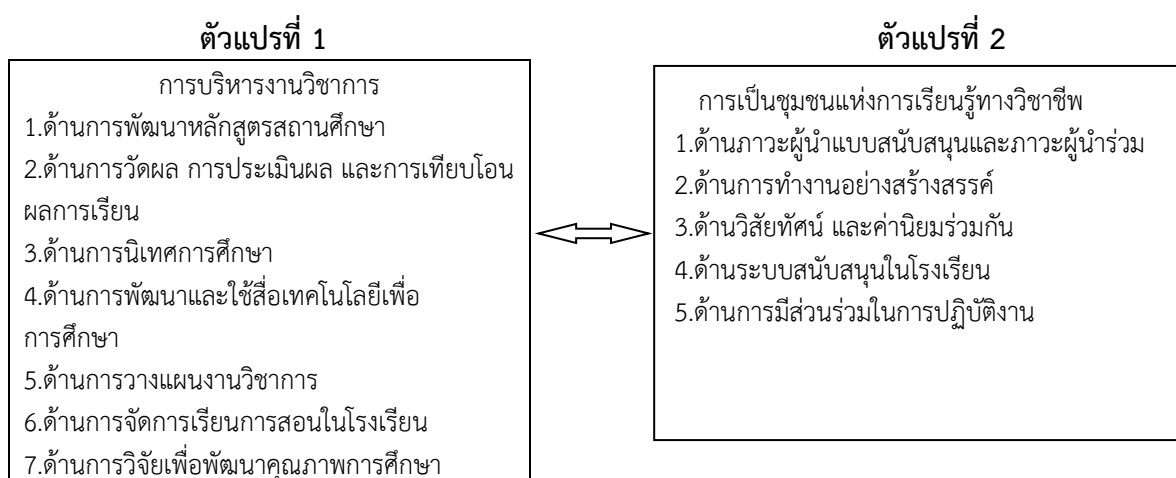
การเรียนรู้ (สนอง โลหิตพิเศษ. 2563) การส่งเสริมความรู้และการสร้างความรู้ใหม่เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ร่วมมือ ร่วมใจ การเรียนรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติงานในพื้นที่ (วิชัย วงษ์ใหญ่, และ มาร์ต พัฒนา. 2562) ร่วมใจกันเรียนรู้ทางวิชาชีพการศึกษา ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทำงานอย่างมืออาชีพ เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมดำเนินการวางแผนอย่างเป็นระบบตั้งเป้าหมายหรือมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ร่วมกันดำเนินงาน ร่วมสะท้อนผลการทำงาน และร่วมพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมหรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560)

องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทสถานศึกษา

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่ทำให้การดำเนินกิจกรรม PLC ประสบความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่, มาร์ต พัฒนา. 2562) ดังนี้

- 1) การเรียนรู้ร่วมกัน (learning together) ระหว่างสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบ่งปันความคิด ความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การต่อยอดและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้
- 2) การทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ (work collaborative) บนพื้นฐานความคิดว่าสมาชิก ทุกคนมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่แยกส่วนความรับผิดชอบจนไม่สามารถ
- 3) สำนึกความรับผิดชอบ (accountable) คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่จะต้องพัฒนาตนเองตามแผนการดำเนินการ ของ PLC ที่ได้ตกลงร่วมกันความรับผิดชอบต่อการจัดการถอดบทเรียน และนำบทเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขององค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 178 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Statified random sampling) ได้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สทวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง จำนวน 124 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยนำมาเทียบบัญญัติไตรยางศ์ แล้วกระจายจำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามประชากรในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม ด้านการทำงานอย่างสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกัน ด้านระบบสนับสนุนในโรงเรียน และ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเคิร์ต 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ ลิเคิร์ต 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสภวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ขอความ อนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสภวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 124 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 124 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จำนวน 124 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) โดยการหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง

1.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

ใช้สูตรครอนบัค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.4 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสภวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและลำดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.66	0.37	มากที่สุด	7
2. ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.68	0.44	มากที่สุด	5
3. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.70	0.40	มากที่สุด	2
4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.71	0.34	มากที่สุด	1
5. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.70	0.43	มากที่สุด	2
6. ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	4.70	0.40	มากที่สุด	2
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	4.68	0.44	มากที่สุด	5
รวม	4.69	0.40	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.71$ S.D.= 0.34) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.70$ S.D.= 0.40) ด้านการวางแผนวิชาการ ($\bar{X} = 4.70$ S.D.= 0.40) ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.70$ S.D.= 0.40) ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.68$ S.D.= 0.44) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$ S.D.= 0.44) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.66$ S.D.= 0.37) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม	4.71	0.41	มากที่สุด	3
2. ด้านการทำงานอย่างสร้างสรรค์	4.70	0.43	มากที่สุด	5
3. ด้านวิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกัน	4.75	0.35	มากที่สุด	1
4. ด้านระบบสนับสนุนในโรงเรียน	4.71	0.37	มากที่สุด	3
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.73	0.37	มากที่สุด	2
รวม	4.72	0.38	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสทศวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$ S.D.= 0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ($\bar{X} = 4.75$ S.D.= 0.35) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.73$ S.D.= 0.37) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.71$ S.D.= 0.41)

ด้านระบบสนับสนุนในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.71$ S.D.= 0.37) และ ด้านการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.70$ S.D.= 0.43) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสหวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสหวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสหวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง	ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม (Y1)	การทำงานอย่างสร้างสรรค์ (Y2)	วิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน (Y3)	ระบบสนับสนุนในโรงเรียน (Y4)	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Y5)	รวม-การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X1)	0.41 **	0.44**	0.51**	0.62**	0.52**	0.50**
2.การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน (X2)	0.29**	0.51**	0.41**	0.59**	0.51**	0.46**
3.การนิเทศการศึกษา (X3)	0.48**	0.59**	0.61**	0.63**	0.59**	0.57**
4.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (X4)	0.45**	0.62**	0.56**	0.57**	0.54**	0.54**
5.การวางแผนงานวิชาการ (X5)	0.70**	0.71**	0.60**	0.55**	0.48**	0.60**
6.การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (X6)	0.66**	0.66**	0.61**	0.55**	0.49**	0.59**
7.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (X7)	0.58**	0.66**	0.63**	0.58**	0.62**	0.61**
รวม-บริหารงานวิชาการ	0.51.**	0.59**	0.56**	0.58**	0.53**	0.44**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสหวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง มีความสัมพันธ์ทางบวกมีค่า $r = 0.44$ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมุติฐานการวิจัย การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสหวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำร่วม ด้านการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ และค่านิยมร่วมกัน ด้านระบบสนับสนุนในโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Hord (1997) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือการรวมตัว รวมใจ รวมพลังร่วมมือของครูและผู้บริหาร โดยเปิดโอกาสให้ครูเป็นหัวหน้าในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเมื่อผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง สร้างความร่วมมือในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรงมีความสัมพันธ์ทางบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรได้พิจารณานำไปใช้ประโยชน์ในประเด็นของการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อบริหารงานวิชาการได้ในระดับมากที่สุด การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางบวก

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษา ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง สามารถนำไปต่อยอดในการศึกษา ส่งเสริม และสนับสนุนการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในด้านการทำงานอย่างสร้างสรรค์ในการทำงานในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในด้านอื่น ๆ และกลุ่มงานงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิผลการบริหารงานงานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

2.3 ควรนำข้อจากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง ไปต่อยอดสู่การทำวิจัยเรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสททวิทยาเขต 4 ศรีสำโรง

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ นาแพร่. (2560). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2556). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ไพลิน บุญมา. (2559). ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.
- พรหมมน พินทุสมิต. (2560). การปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัด
ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2551). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนต์รี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และ มารุต พัฒนา. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2563). ชุมชนแห่งการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2563, จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/7820>.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Hord, S. M. (1997). *Professional Learning Community: communities of continuous inquiry and improvement*. Austin, TX: Southwest Educational Development laboratory.